

Staða innleiðingar Kynjaðrar fjárhags- og starfsáætlunar (KFS) hjá Reykjavíkurborg

Fundur borgarstjórnar 15.01.2019

Efnisyfirlit

Stutt yfirferð á innleiðingu KFS hjá Reykjavíkurborg.....	2
Eyðublað vegna jafnréttisskimunar – FMS-EBL-029.....	3
FMS-LBE-172 Leiðbeiningar um gerð jafnréttismats.....	4
Yfirlit yfir greiningar þjónustupáttar fagsviða með aðferðafræði KFS.....	6
Yfirstaðin verkefni	6
Verkefni í vinnslu	7

Stutt yfirferð á innleiðingu KFS hjá Reykjavíkurborg

Innleiðing kynjaðrar fjárhags- og starfsáætlun (KFS) hjá Reykjavíkurborg hófst árið 2011. Tilgangurinn með því að taka upp kynjaða fjárhags- og starfsáætlun (KFS) er að stuðla að auknu jafnrétti með því að samþætta þekkingu á jafnréttismálum við gerð fjárhags- og starfsáætlana hjá borginni. Markmiðið er að þegar ákvarðanir eru teknar er varða starfs- og fjárhagsáætlanagerð þá sé tekið mið af greiningum um jafnréttisáhrif, sbr. mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar og leitast eftir því að stuðla að auknu jafnrétti í dreifingu fjármagns og annarra gæða.

Innleiðing kynjaðrar fjárhags- og starfsáætlunargerðar hjá Reykjavíkurborg er liður í aðgerðaáætlun í jafnréttismálum sem byggir á lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla 10/2008, mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar, og Evrópusáttmála um jafna stöðu kvenna og karla í sveitarfélögum.

Á fundi borgarráðs 15. janúar 2018 var samþykkt að fela sviðsstjórum ábyrgð á innleiðingu KFS á fagsviðunum og eru þar nú starfrækir fjögurra manna starfshópar sem halda utan um vinnuna. Samhliða þessum breytingum var ákveðið á fundi borgarráðs 12. apríl 2018, að skipa pólitískan stýrihóp sem hefur það meginverkefni að skilgreina hvert Reykjavíkurborg stefnir í innleiðingu kynjaðra fjármála og skilgreina framtíðarsýn, áherslur og meginmarkmið. Starfandi er einnig ráðgjafahópur um KFS sem leiddur er af fjármálastjóra og samanstendur af fulltrúum úr starfshópum fagsviðana, skrifstofu miðlægrar stjórnýslu og mannréttindaskrifstofu. Hlutverk ráðgjafarhóps KFS er að vera bæði stýrihópi og starfshópum til ráðgjafar.

Jafnréttisskimun og jafnréttismat

Borgarstjórn samþykkti 1. desember 2015 breytingar á reglum um gerð fjárhagsáætlun sem kveða á um framkvæmd jafnréttismats á öllum breytingartillögum við samþykktu fjárhagsáætlun og vegna nýrra verkefna á áætlun komandi árs. Er það á ábyrgð fagsviða að slíkt mat sé unnið á breytingartillögum og tillögum um ný verkefni og fjárfestingar. Í júlí 2018 var tekin í notkun nýtt eyðublað vegna jafnréttisskimun sem tekur saman áhrif tillagna á jafnrétti kynjanna og/eða jaðarsettra hópa með einföldum hætti. Jafnréttisskimuninni er ætlað að styðja við ákvarðanatöku stjórnenda og kjörinna fulltrúa um forgangs röðun og ráðstöfun fjármuna og miðað við að verkefni sem fá áframhaldandi brautargengi fari í jafnréttismat sem er ítarlegri greining.

Greining þjónustubátta fagsviða með aðferðafræði kynjaðra fjármála

Vinna við greiningu þjónustubátta hófst með gerð 15 tilraunaverkefna árið 2012. Síðan þá hafa yfir 40 verkefni verið unnin þvert á fagsviðum og skrifstofum borgarinnar. Eru það starfshópar á fagsviðunum sem þekkja starfsemi þjónustunnar sem framkvæma greiningarnar en það er í samræmi við aðferðafræði kynjasamþættingar. Vinna þau í samráði við ráðgjafahópinn og verkefnastýru. Niðurstöður greininga eru kynntar í fagráðum um leið og þær liggja fyrir ásamt tillögum starfshópanna um aðgerðir. Fagráð fjalla um og afgreiða tillögurnar. Greining þjónustubátta er forsenda þess að hægt sé að taka upplýstari ákvarðanir varðandi dreifingu fjármuna borgarinnar með hagsmunum allra borgarbúa að leiðarljósi. Ráðgjafahópur hefur undanfarið lagt áherslu á að greint verði í auknum mæli þeir þjónustubættir sem eru stærstir og kostnaðamestir samkvæmt fjárhagsáætlun.

Eyðublað vegna jafnréttisskimunar – FMS-EBL-029

FMS-EBL-029 Jafnréttisskimun

Tilgangur jafnréttisskimunar:

Með jafnréttisskimun er tekið saman með einföldum hætti mat á áhrifum tillögunnar/verkefnisins á jafnrétti kynjanna og/eða jaðarsetta hópa í samræmi við stefnu Reykjavíkurborgar um kynjaða fjárhags- og starfsáætlun. Jafnréttisskimunin styður við ákvarðanatöku stjórnenda og kjörinna fulltrúa og forgangsroðun um ráðstöfun fjármuna. Fá tillagan áframhaldandi brautargengi, er gert ráð fyrir að hún fari í jafnréttismat hafi hún jafnréttisáhrif.

Upplýsingar um verkefnið/tillöguna:

Dagsetning:	
Svið:	
Unnið af:	
Verkefni/tillaga:	
Þjónustuþáttur:	
Stofnun/kostn.st.:	
Fjárhæð:	
Annað:	

Jafnréttisskimun:

Hver er tillagan og hvert er markmið hennar?
Hefur verið hugað að aðgerðum við undirbúning tillögunnar til þess að stuðla að jafnrétti? Ef já, lýsið.
Hvaða hópa snertir tillagan?
Hvernig hefur tillagan áhrif á stöðu kynjanna og jaðarsetta hópa? Rökstyðjið.
Er talin vera þörf á jafnréttismati á tillögunni?¹

¹ Jafnréttismat felur í sér ítarlega kortlagningu á stöðu kynjanna og jaðarsettra hópa á viðkomandi sviði og greiningu á því hvernig tillagan getur aukið jafnrétti og/eða tryggt réttindi þeirra. Jafnréttismat tekur mið af mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar, lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10 frá 2008 og Evrópusáttmála um jafna stöðu kvenna og karla í sveitarfélögum og héruðum samþykktum í borgarstjórn 20. október 2009.

FMS-LBE-172 Leiðbeiningar um gerð jafnréttismats

Jafnréttismat tekur mið af mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar, lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10 frá 2008 og Evrópusáttmála um jafna stöðu kvenna og karla í sveitarfélögum og héruðum samþykktum í borgarstjórn 20. október 2009. Markmið þessara laga og samþykka er að stuðla að auknu kynjajafnrétti og tryggja réttindi jaðarsettra hópa.

Við forgangsröðun í fjárhags- og starfsáætlunargerð þarf að gæta að hagkvæmri nýtingu fjármuna í samræmi við jafnréttismarkmið borgarinnar og ólíkar þarfir einstaklinga. Framkvæmd jafnréttismats nýtist til þess að koma jafnréttissjónarmiðum að við undirbúning og skipulag vinnu. Með skilvirkri notkun á jafnréttismati er hægt að tryggja upplýstari ákvarðanatöku og réttlátri skiptingu fjár, um leið og beiting þess eykur þekkingu á jafnréttismálum og skilning á stöðu jaðarsettra hópa.

Jafnréttismat skal framkvæma á tillögum sem teljast hafa jafnréttisáhrif *eftir* að þær hafa farið í gegnum jafnréttisskimun. Jafnréttismöt geta verið mjög misjöfn í umfangi og fer það eftir eðli tillögunnar og þeirri starfsemi sem hún nær yfir. Gert er ráð fyrir að ábyrgðafólk tillögunnar vinni jafnréttismat í samráði við ráðgjafahóp um KFS og/eða verkefnastýru.

Í eftirfarandi leiðbeiningum er gert grein fyrir þeim þáttum sem þurfa að koma fram í jafnréttismatinu, dæmi um spurningar til umhugsunar og ábendingar á annað fræðsluefni.

Eftirfarandi þarf að koma fram í jafnréttismatinu:

- Lýsing á tillögunni og markmiðum.
- Úttekt á þekkingu um stöðu mismunandi hópa á þeim sviðum sem snerta tillöguna. Ýmislegt er vitað um þær mismunandi aðstæður og óskrifuðu reglur sem ólíkir hópar búa við og ekki er hægt að framkvæma fullnægjandi jafnréttismat án þess að taka tillit til þeirrar þekkingar. Hér er beðið um að fólk kynni sér rannsóknir, skýrslur og annað efni sem fjallar um þessar ólíku stöður. Hægt er að nálgast ráðgjöf hjá ráðgjafahópi og verkefnastýru KFS og hjá fulltrúum mannréttindaskrifstofu. Einnig er hægt að nálgast gagnlegt efni frá Reykjavíkurborg hér: <https://reykjavik.is/utgefid-efni-kynjud-fjarhags-og-starfsaaetlun>
- Greining á áhrifum tillögunnar á mismunandi hópa eftir kyni og annars þáttar sem við á, sb. mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar. Greininguna skal byggja á rannsóknum og þekkingu á stöðu mismunandi hópa auk kyngreindra tölfræðigagna. Hér ber einnig að hafa í huga að mismunun getur verið margþætt – sumt fólk tilheyrir fleiri en einum jaðarsettum hópi og getur það haft áhrif á aðstöðu.
- Hvernig getur tillagan stuðlað að auknu jafnrétti og tryggt réttindi jaðarsettra hópa? Markmið þess að vinna að auknu jafnrétti er að fólk hafi tækifæri til að þróa og nýta hæfileika sína án þess að verða fyrir mismunun eða festa staðlaðar ímyndir í sessi. Það er mikilvægt að hafa í huga að jöfn hlutföll eða skipting eru ekki endilega merki um jafnrétti. Aftur þarf að taka mið af þekkingu um ólíka stöðu fólks til þess að gefa fullnægjandi mat af jafnréttisáhrifum. Hér er einnig beðið um mat á því hvort grípa megi til mótvægisáðgerða vegna tillögunnar til þess að vinna að auknu jafnrétti.

Ýmsar spurningar til umhugsunar

- Hvernig mun komandi breyting mæta ólíkum þörfum?
- Hvernig mun starfsemin vinna gegn kynimyndum og fordómum í garð ólíkra hópa?
- Getur tillagan skapað nýjar hindranir eða dregið úr hindrunum á vegi jafnréttis?
- Hvernig skiptist fjárhæðin á milli kynja?
- Hvernig munu fjárhæðir samkvæmt tillögunni skiptast á milli kynja innan jaðarhópa?
- Ef að einhver hagnast af tillögunni umfram annan er hægt að réttlæta það?
- Ýtir stefnan eða breyting á þjónustu undir eða dregur úr ógreiddum stundum við umönnun? Skoða þarf m.a. áhrif á fjárhagslega stöðu eða aðgengi að þjónustu.
- Hvernig verður starfsemin skipulögð þannig að allir hafi aðgengi að henni?
- Hvernig mun breytingin minnka aðgreiningu kynjanna og ólíkra hópa?
- Hvernig er kynjasamsetning þeirra sem nýta þjónustu tengda tillögunni?
- Skarast mismunur á grundvelli ólíkra þátta, t.d. kyns og fötlunar?

Nánari upplýsingar og fræðsluefni:

- Reykjavíkurborg. (2018) Mannréttindastefna Reykjavíkurborgar.
https://reykjavik.is/sites/default/files/ymis_skjol/skjol_utgefid_efni/stefna_mannr_280518_net.pdf
- Reykjavíkurborg. (2014) Handbók um kynjaða fjárhags- og starfsáætlun. Kynjuð fjárhags- og starfsáætlun hjá Reykjavíkurborg.
https://reykjavik.is/sites/default/files/handbok_kynjadrar_fjarhags-_og_starfsaaetlunar.pdf
- Jafnréttisstofa. (2014) Jafnréttismat – mat á áhrifum stefnumótunar, áætlanagerðar og lagasetningar.
http://www.jafnretti.is/D10/_Files/Jafnrettismat.pdf

Yfirlit yfir greiningar þjónustupáttar fagsviða með aðferðafræði KFS

Allar skýrslur vegna greiningarverkefnanna er að finna á ytri vefnum: <https://reykjavik.is/utgefid-efni-kynjud-fjarhags-og-starfsaaetlun>

Yfirlit yfir verkefni

Fagsvið	Verkefni	Ár
Miðlæg stjórnarsýsla		
	Þjónusta við fasteignir - framkvæmda- og eignasvið	2012
	Greining skipulags- og byggingarsviðs á Borgarsamfélagið	2012
	Betri Reykjavík fyrir konur og karla	2012
	Greining á atvinnuátaki	2013
	Þjónusta mannréttindaskrifstofu við innflytjendur og styrkir	2013
	Áhrif leikskólalokunar á atvinnuþátttöku	2014
MOF		
	Innkaup safnefnis á Borgarbókasafni Reykjavíkur	2012
	Styrkveitingar menningar- og ferðamálaráðs 2007-2011	2012
	Börn og menningaruppeldi: Könnun á þáttöku barna og unglunga í skipulögðum viðburðum menningarstofnana Reykjavíkurborgar	2014
	Skráning og könnun kyngreindra gagna varðandi þjónustu við gesti í stofnunum Menningar- og ferðamálasviðs	2015
	Viðhorfskönnun meðal barna í fjórðu bekkjum grunnskóla Reykjavíkur um opunarviðburð Barnamenningarhátíð	2016
	Kynjamunur erlendra ferðamanna í Reykjavík 2010-2015	2016
VEL		
	Félagsstarf í þjónustumiðstöð laugardals og háaleitis	2012
	Þjónusta við utangarðsfólk	2012
	Framfærslustyrkur	2014
	Heimildagreiðslur fjárhagsaðstoðar	2015
	Stuðningsþjónusta	2016
	Búsetuúrræði	2017
	Dagþjónusta	2017
	Þjónustuíbúðir	2018
	Heimahjúkrun	2018
	Heimaþjónusta	2018
ÍTR		
	Frístundakort	2012
	Aðsókn í sundlaugar	2012
	Ráðningar í sumarstörf 2015	2015
	Styrkir íþróttar- og tómstundasviðs til íþróttafélaga	2016
	Aðsókn og þjónusta í fjölskyldu- og húsdýragarðinum	2019
SFS		
	Börn ári fyrir á leikskóla	2012
	Þátttaka foreldra í foreldrafélögum og ráðum í leik- og grunnskóla	2012
	Þátttaka 13-16 ára unglunga í félagsmiðstöðvastarfi	2012
	Stuðningur í leikskólum, grunnskólum og frístundaheimilum SFS	2014
	Sérkennsluúthlutun í grunnskólum	2015

	Pátttaka 10 - 12 ára barna í félagsmiðstöðvastarfi	2015
	Greining á styrkjum skóla- og frístundaráðs á árunum 2013-2015	2016
USK		
	Skipulagsmál út frá kynjasjónarmiði	2013
	Framkvæmdir og áætlanir vegna hjólreiða í Reykjavík	2016
	Byggingarfulltrúi	2016
	Landupplýsingadeild	2016
	Vinnuskóli Reykjavíkurborgar	2017
	Umhverfis- og úrgangsstjórnun, sorphirða og sorpeyðing	2017
	Samgöngur og borgarhönnun	2018

Verkefni í vinnslu

Fagsvið	Verkefni
MOF	
	Samanburðarverkefni: Börn og menningaruppeldi
VEL	
	Hjúkrunarheimili
	Framleiðslueldhúsið Vitatorg
ÍTR	
	Músíktílaunir hjá Hinu Húsinu
SFS	
	Leikfangainnkaup í tveimur leikskólum
	Starf skólahljómsveita
USK	
	Þjónustumiðstöð borgarlandsins